

Kursplan

Nämnden för utbildningsvetenskap

Institutionen för språk och litteratur

1SVÄ01 Svenska I – inriktning mot arbete i årskurs 7–9, 30
högskolepoäng

Swedish I – Swedish for lower secondary school teachers, 30 credits

Huvudområde

Svenska språket

Ämnesgrupp

Svenska/Nordiska Språk

Nivå

Grundnivå

Fördjupning

G1N

Fastställande

Fastställd av institutionsstyrelsen vid Institutionen för språk och litteratur 2011-05-02

Kursplanen gäller från och med höstterminen 2011

Förkunskaper

Grundläggande behörighet samt Engelska B och Samhällskunskap A
(Områdesbehörighet 6C).

Förväntade studieresultat

Gemensamma förväntade studieresultat:

Efter avslutad kurs ska studenten kunna

- urskilja och redogöra för grundläggande drag i lärarprofessionen i förhållande till ämnet och ämnets didaktik
- identifiera och formulera ämnesdidaktiska frågeställningar i relation till de verksamhetsområden utbildningen förbereder för.

I övrigt gäller de förväntade studieresultaten enligt nedan.

Delkurs 1. Lärarens retorik i tal och skrift 7,5 hp

Efter avslutad kurs ska studenten kunna

- skriva ändamålsenliga och välstrukturerade sakprosatexter i olika genrer och med olika mottagare
- använda retoriska modeller för muntlig och skriftlig produktion
- hålla muntliga framföranden i syfte att praktiskt öva för undervisningssituationer

- och att använda IKT i den processen
- analysera olika typer av samtal i skolsituationen
- identifiera och problematisera didaktiska frågor om muntlig och skriftlig kommunikation i skolan
- uppvisa grundläggande kunskaper om lärares professionella skrivande.

Delkurs 2. Språkbruk och samhälle 7,5 hp

Efter avslutad kurs ska studenten kunna

- redogöra för grundläggande språksociologiska teorier och begrepp
- beskriva relationen mellan språkbruk, samhälle, skola och individ
- beskriva och exemplifiera språkets variation och förändring med hänsyn till sociala, regionala och individberoende faktorer
- redogöra för hur olika språksociologiska faktorer som klass, kön, etnicitet och religiös tillhörighet påverkar svenskundervisningen i grund- och gymnasieskolan
- beskriva villkoren för språklig variation och förändring i Sverige.

Delkurs 3. Språkstruktur och brukstext 7,5 hp

Efter avslutad kurs ska studenten kunna

- redogöra för grundläggande kunskaper om språkets byggnad, struktur och funktion,
- på grammatiska och strukturella grunder analysera sakprosatexter av olika slag
- anlägga ämnesdidaktiska perspektiv på och problematisera grammatikens användningsområden i skolan.

Delkurs 4. Språklig förändring, 7,5 hp

Efter avslutad kurs ska studenten kunna:

- redogöra för grundläggande kunskaper om det svenska språkets historiska utveckling
- beskriva typiska skillnader mellan olika språkhistoriska perioder med fokus på ljudsystem, ordbildning, ordförråd, ortografi och syntax
- identifiera och diskutera släktskapsdrag med de nordiska grannspråken ur ett kontrastivt perspektiv
- på en ämnesdidaktisk grund resonera om undervisning i språkhistoria: innehåll, tillämpning och inplacering i skolsystemet utifrån rådande styrdokument.

Innehåll

Övergripande innehåll

Kursen lägger grunden till ett vetenskapligt förhållningssätt och utgör en introduktion till lärarprofessionen i ämnet. Didaktisk teori som behandlas under kursen kopplas ihop med skolans verksamhet genom fältstudiedagar. På motsvarande sätt illustrerar problemställningar uppkomna genom fältstudiedagarna centrala moment i den didaktiska teori som behandlas. Kursen behandlar centrala kunskapsområden inom svenskämnet: retorik, grammatik, språksociologi och språkhistoria.

Delkurs 1. Lärares retorik i tal och skrift, 7,5 hp

Delkursen stärker studentens egen muntliga och skriftliga förmåga och utvecklar kunskaper om de norm- och genrekrav som råder i olika tal- och skrivsituationer i och utanför skolan. Den egna skrivfärdigheten tränas för att ge fördjupad språklig säkerhet och för att förbereda för undervisning av elever i grund- och gymnasieskolan. Kursen utgår från den klassiska retoriken och inriktas på läraren som retoriker och skribent. Ämnesdidaktiskt grundade metoder för analys av ungdomars samtalsspråk och klassrumssamtal introduceras. Delkursen behandlar textuppyggnad och språklig utformning med särskilt fokus på grundläggande vetenskapligt tänkande och skrivande. Talat och skrivet professionsspråk behandlas, liksom retoriska strategier för klar,

korrekt, och ändamålsenlig kommunikation i tal och skrift.

Delkurs 2. Språkbruk och samhälle, 7,5 hp

Delkursen tydliggör svensklärares uppdrag i det moderna samhället och innehåller grundläggande språksociologiska begrepp som kan användas för att förstå svenskämnets roll i ett mångkulturellt samhälle. Individens språkbruk i förhållande till kön, etnicitet, ålder, geografisk hemvist och sociokulturell bakgrund är i fokus. Kursen tar sin utgångspunkt i svenskämnets framväxt och de konkurrerande ämnesuppfattningar som gjort sig gällande i debatten. Svenska språkets ställning i en alltmer internationell värld, minoritetsspråken i Sverige och grannspråksdidaktik belyses. Kursen ger en orientering om språkvård, språkpolitik, språkbruk, språknormer och deras inbördes relationer.

Delkurs 3. Språkstruktur och brukstext, 7,5 hp

Delkursens syfte är att studenterna ska tillägna sig grundläggande kunskaper om svensk grammatik och om sakprosatexters och moderna medietexters uppbyggnad. I kursen behandlas ett antal olika texttyper som elever förväntas möta i olika sammanhang. I samband med analysen av texterna introduceras språkvetenskapliga begrepp och analysverktyg som är nödvändiga för förståelsen av texternas uppbyggnad. Kursen ger en introduktion till det moderna mediesamhällets texttyper: sakprosatexter i dagstidningar, läromedel samt digitala texter från internetkommunikation och sociala medier. För sakprosatexterna betonas särskilt struktur, funktion och mottagaranpassning.

Delkurs 4. Språklig förändring, 7,5 hp

Delkursen syftar till att ge vidgade och fördjupade kunskaper om svenska språkets utveckling från forntid till nutid, med särskilt fokus på didaktiska frågor om studier av språkhistoria i skolan. Syftet är att de studerande skall utveckla en förmåga att använda texter från olika tider i sin kommande yrkesverksamhet. I kursen ingår studier av dialekter, ort- och personnamnshistoria samt studier av grannspråken ur ett språkhistoriskt och kontrastivt perspektiv.

Undervisningsformer

Undervisningen ges i form av föreläsningar, gruppdiskussioner samt obligatoriska seminarieövningar.

Examinationsformer

Kursen bedöms med betygen Underkänd, Godkänd eller Väl godkänd. Examinationer sker genom skriftliga och muntliga prov och genom aktivt deltagande i seminarier.

Kursvärdering

Efter avslutad kurs genomförs en kursvärdering som sammanställs skriftligt och återkopplas till studenterna. Sammanställningen redovisas för aktuella institutionsorgan och för berört programråd, samt arkiveras av kursansvarig institution.

Kurslitteratur och övriga läromedel

Delkurs 1. Lärarens retorik i tal och skrift 7,5 hp

Ask, Sofia. 2011. *Hållbara texter. Grunderna i formellt skrivande*. 2 uppl. Liber. 86 s. ISBN 91-47-07950-9

Hoel, Torlaug Løkensgard. 2010. *Skriva på universitet och högskolor: en bok för lärare och studenter*. Studentlitteratur. 262 s. ISBN 978-91-44-05710-1

Kindeberg, Tina. 2011. *Pedagogisk retorik: den muntliga relationen i undervisningen*. Natur & Kultur. 142 s. ISBN 91-27-13006-1

Lindstedt, Inger. 2002. *Textens hantverk: om retorik och skrivande*. Studentlitteratur. 146 s. ISBN 91-44-02286-7

Melin, Lars. 2009. *Nyfiken på texten: textteori för textpraktiker*. Liber. 120 s. ISBN 978-91-47-09373-1

Skolverket. 2008. *Allmänna råd för den individuella utvecklingsplanen med skriftliga omdömen*. Fritzes. www.skolverket.se/publikationer?id=211

Strömquist, Siv (red.). 1992. *Tal och samtal*. Studentlitteratur. 212 s. ISBN 91-44-34721-9

Sundin, Maria. 2010. *Klarspråk i skriftliga omdömen*. SKL Kommentus. 103 s. ISBN 978-91-7345-229-8

Svenska skrivregler. Svenska språknämnden. 2008. Liber. 216 s. ISBN 978-91-47-08460-9

Thurén, Torsten. 2006. *Författarens verktygslåda: att läsa och skriva sakprosa*. Liber. 166 s. ISBN 91-47-05342-9

Didaktisk litteratur

Palmér, Anne. 2010. *Muntligt i klassrummet om tal samtal och bedömning*. Studentlitteratur. 191 s. ISBN 978-91-405470-4

Prage, Synnöve & Svedner, Per Olov. 2008. *Tala – samtala – lära: om lärares och elevers tal i undervisningen: en handledning*. Kunskapsföretaget. 46 s. ISBN 91-89040-69-4

Sigrell, Anders. 2008. *Retorik för lärare: konsten att välja språk konstruktivt*. Retorikförlaget. 132 s. ISBN 978-91-86093-03-7

Material som tillhandahålles av institutionen. Ca 100 s.

Delkurs 2. Språkbruk och samhälle 7,5 hp

Andersson, Lars-Gunnar. 2001. *Fult språk: svordomar, dialekter och annat ont*. Carlsson. 245 s. ISBN 91-7203-394-0

Edlund Ann-Catrine, Erson, Eva & Milles, Karin. 2007. *Språk och kön*. Norstedts akademiska förlag. 256 s. ISBN 978-91-7227-452-5

Einarsson, Jan. 2009. *Språksociologi*. Studentlitteratur. 403 s. ISBN 978-91-44-05326-4

Melin, Lars. 2007. *Vett och etikett i språket*. Nordstedt akademiska förlag. 235 s. ISBN 978-91-7227-520-1

Thavenius, Jan (red.). 1999. *Svenskämnets historia*. Studentlitteratur. (urval 55 s.) ISBN 91-44-00955-0

Didaktisk litteratur

Ask, Sofia (red.). 2005. *Perspektiv på didaktik: svenskämnet i fokus*. Natur & Kultur. (urval, 20 s.) ISBN 91-27-63395-0

Brodow, Bengt. 1996. *Perspektiv på svenska. D. 1, Helheten*. Ekelund förlag. (urval, 50 s.) ISBN 91-7724-733-7

Brodow, Bengt. 1996. *Perspektiv på svenska. D. 2, Momenten*. Ekelund förlag. (urval 30 s.) ISBN 91-7724-734-5

Madsen, Lis (red.). 2006. *Nabosprogsdidaktik* Dansklærerforeningen. (urval 200 s.) ISBN 87-7996-224-6

Svedner, Per Olov 2010. *Svenskämnet & svenskundervisningen: delarna och helheten; en didaktisk-metodisk beskrivning och handledning*. Kunskapsföretaget. (urval 30 s.) ISBN 91-89040-75-9

Material som tillhandahålles av institutionen. Ca 100 s.

Delkurs 3. Språkstruktur och brukstext 7,5 hp

Bellander, Theres. 2008. "hallo babe..tack såå mkt för ditt mess!": Om ungdomars skrivande inom olika kommunikativa verksamhetstyper. I: *Ungdomskulturer – äger eller suger?: möjliga möten inom svenskämnet*. Svenskläraryrkeförbundet. Natur & Kultur. 13 s. ISBN 978-91-27-41515-7

Boström, Lena & Josefsson, Gunlög. 2006. *Vägar till grammatik*. 1. uppl. Studentlitteratur. 213 s. ISBN 91-44-03785-6

Hellspång, Lennart & Ledin Per. 1997. *Vägar genom texten*. Studentlitteratur. 303 s. ISBN 91-44-37301-5

Josefsson, Gunlög. 2010. *Svensk universitetsgrammatik för nybörjare*. Studentlitteratur. 150 s. ISBN 978-91-44-05204-5

Josephson, Olle. 1991. "Varför en lätt text kan vara svår att förstå", I Elsie Wijk-Andersson red.. *Kultur – text – språk. Det finns mer i en text än ord*. Hallgren & Fallgren. 10 s. ISBN 91-7382-683-9

Reichenberg, Monica. 2001. "Rösten i läroboken". I *Språkvård*. 6 s.

Strömquist, Siv. (red.) 1999. *Läroboksspråk: om språk och layout i svenska läroböcker*. 2. uppl. Hallgren & Fallgren. (urval 30 s.) ISBN 91-7382-753-3

Didaktisk litteratur

Brodow, Bengt & Nilsson, Nils-Erik. 2000. *Retoriken kring grammatiken. Didaktiska perspektiv på skolgrammatik*. Studentlitteratur. 167 s. ISBN 91-44-01340-X

Brodow, Bengt. 1996. *Perspektiv på svenska. D. 1, Helheten*. Ekelund förlag. (urval, 50 s.) ISBN 91-7724-733-7

Brodow, Bengt. 1996. *Perspektiv på svenska. D. 2, Momenten*. Ekelund förlag. (urval 30 s.) ISBN 91-7724-734-5

Material som tillhandahålles av institutionen. Ca 100 s.

Delkurs 4. Språklig förändring, 7,5 hp

Delsing, Lars-Olof & Lundin Åkesson, Katarina (2005). *Håller språket ihop Norden? En forskningsrapport om ungdomars förståelse av danska, svenska och norska*. Nordiska ministerrådet. www.norden.org/sv/publikationer/publikationer/2005573/ 148 s. ISBN 92-893-1221-1

Josephson, Olle. 2011. "Ju". *Ifrågasatta självklarheter om svenskan, engelskan och alla andra språk i Sverige*. Norstedts. 203 s. ISBN 91-1-303868-0

Pettersson, Gertrud. 2005. *Svenska språket under sjuhundra år: en historia om svenskan och dess utforskande*. Studentlitteratur. 290 s. ISBN 91-44-03911-5

Didaktisk litteratur

Brodow, Bengt. 1996. *Perspektiv på svenska. D. 1, Helheten*. Ekelund förlag. (urval, 50 s.) ISBN 91-7724-733-7

Brodow, Bengt. 1996. *Perspektiv på svenska. D. 2, Momenten*. Ekelund förlag. (urval 30 s.) ISBN 91-7724-734-5

Material som tillhandahålles av institutionen. Ca 100 s.